Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Sophia Kinderziekenhuis

De contextuele benadering als sleutel tot herstel

Bob de Raadt & Daniël H. Stuit

18-11-2014

Het belang van de contextuele benadering voor het proces van methodische ouderbegeleiding tijdens de periode van opname van een ernstig ziek kind in een academische setting.

multidisciplinair gezinsgericht intergenerationeel werken

Thema

Pas wanneer iemand kind kan worden van zijn ouders, kan hij echt moeder of vader van zijn eigen kinderen zijn.

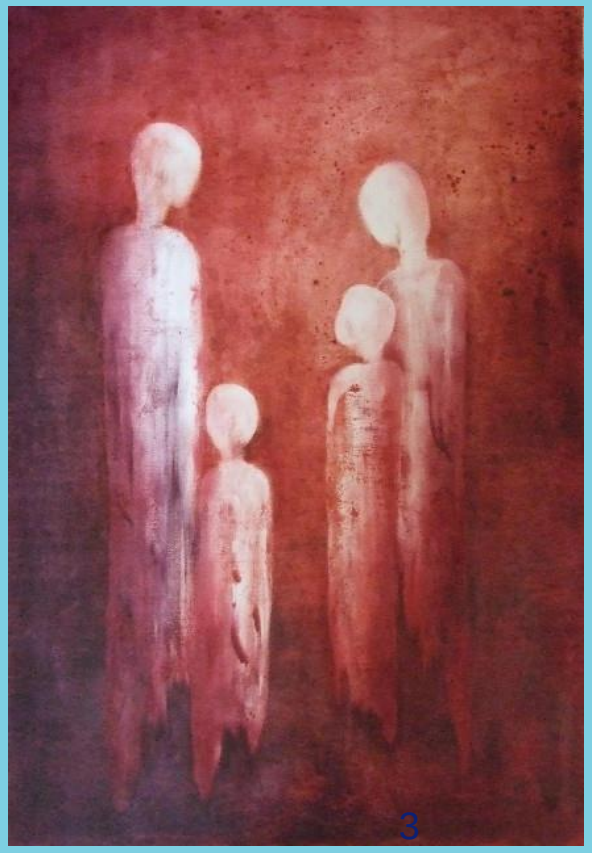

medisch maatschappelijk werk

- Maatschappelijk werkers helpen mensen de grip op hun leven terug te krijgen.
- Kenmerkend voor het maatschappelijk werk is de focus op psychosociale problematiek en sociale netwerkondersteuning.

Het is de verwarring van het eerste moment, waarin ouders zich overweldigd voelen door de nieuwe realiteit van de opname van hun kind. Er is dan vooral emotie en gevoel en deze moeten geuit worden en een plek krijgen voordat het denken in oplossingen aan de orde komt.

Maatschappelijk werkers zijn geen wetenschappers die voorspellen, verklaren en beheersen, maar hebben de opdracht te laten zien. Eerder is tolken en vertalen van de emoties van ouders hun opdracht, dan volgens strenge procedures tot kennis over een doelgroep te komen.

Taken van de medisch maatschappelijk werker

- Informatie en advies
- Psychosociaal onderzoek
- Begeleiding gericht op verwerking van gezondheidsverlies
- Begeleiding bij een verstoord evenwicht in sociale relaties
- Ondersteuning bij besluitvorming
- Praktische en materiële begeleiding

Waarom kiezen wij voor de contextuele benadering ?

Ons doel is het ontstressen van de cliëntsituatie: het verminderen van stressfactoren bij de cliënt en het weghalen van spanningsbronnen uit de omgeving. **Hoop & Optimisme !**

1. Draaglast: de feitelijke en subjectieve stressoren (stressverwekkers) van de ziekte van het eigen kind.
2. Draagkracht: de lichamelijke en psychische veerkracht
3. Draagvlak: de sociale en structurele steun (hulpbronnen)

MMW

De medisch maatschappelijk werker is een generalist, een *gespecialiseerde generalist* vanuit een breed spectrum. Specialisaties in ons vak ontstaan door opleiding en verdiepingsprocessen.

Metapositie

- Ouderschap onder druk, van metastagnatie naar metapositie: ouders zijn het zicht kwijt in de eerste dagen van de opname en maken een geïsoleerde indruk.

1. Draaglast
2. Draagkracht
3. Draagvlak

Draaglast

Draaglast

1. Spanningsbronnen door het inadequaat omgaan van de cliënt zelf met de feitelijke stressoren: de spanningsbronnen binnen het individu
2. Spanningsbronnen door de inadequate reacties van anderen: de spanningsbronnen in de communicatie (systemisch) en door onvoldoende voorzieningen (positioneel)
3. Spanningsbronnen door de spanningsklachten die iemand ervaart: spanningsbronnen door de ontstane klachten.

Draagkrachtfactoren

Draagkrachtfactoren zijn:

1. De lichamelijke conditie;
2. De psychologische veerkracht, ook wel individuele *coping* genoemd. Coping kan vertaald worden als ‘omgaan met’ of ‘hanteren van’. Vermijden of aanpakken zijn bijvoorbeeld coping stijlen.

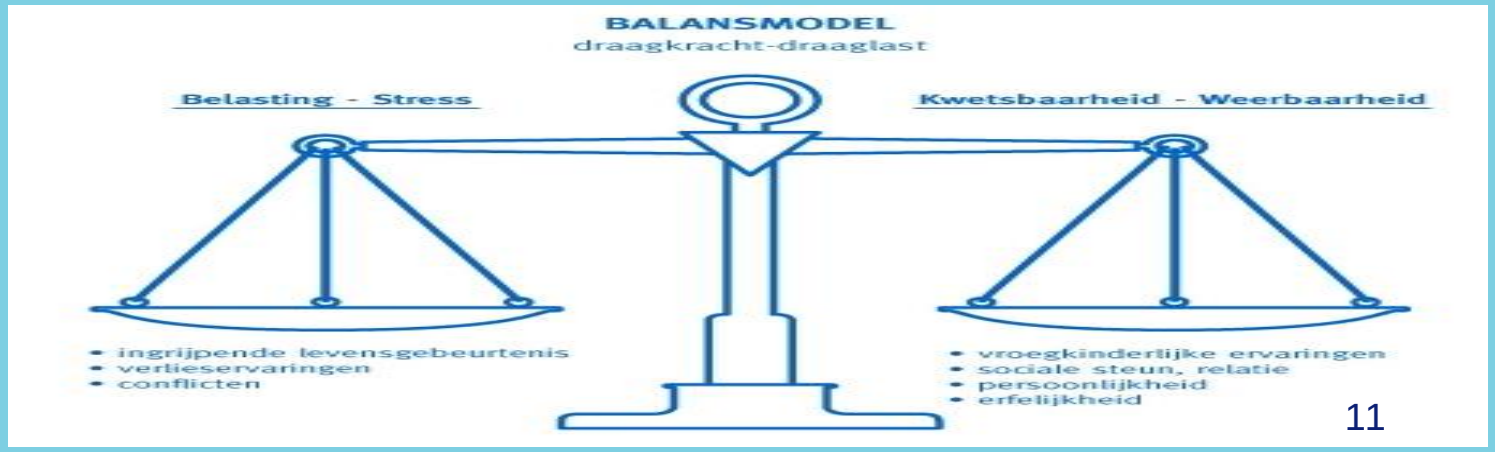

Draagvlak

Draagvlak

1. De sociale netwerksteun: de mate van steun vanuit de thuissituatie en de werk- of schoolsituatie;
2. De structurele steun: de steun ontleend aan voorzieningen, regelingen, beleid, reglementen en wetten: van lokaal beleid en nationale wetgeving tot en met de universele rechten van de mens.

Taak is om de sociale steun (hulpbronnen) die beschikbaar is in kaart te brengen (omvang, gevarieerdheid, dichtheid en bereikbaarheid)

Contextueel benaderen in de complexe context binnen het Sophia Kinderziekenhuis.

- De visie van psychiater Ivan Nagy:

1. Zijn levenslijn en geschiedenis;
2. Basisthema is steeds *geven en nemen (*ontvangen*);*
3. De vijf dimensies;
4. Belangrijke termen uit de contextuele therapie;
5. Hulpmiddelen.

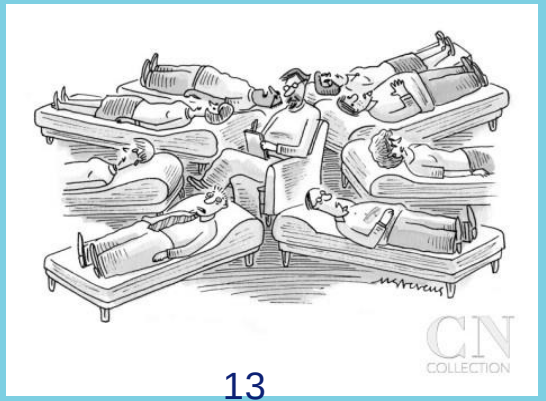

- **Prof. dr. Ivan Boszormenyi – Nagy**

Boedapest 19 mei 1920 – Glenside (Pennsylvania) 28 januari 2007

De grondlegger van de contextuele therapie is de Hongaars-Amerikaanse psychiater Iván Böszörményi-Nagy. In 1950 verliet hij Hongarije en daarmee het onrecht en de ravage die Hitler en Stalin achterlieten.

Hij volgde een route van studie en praktijk van individueel werkend psychiater, via de ontwikkeling van gezins- en systeemtheorie, naar een eigen idee van kijken naar mensen, relaties en problemen. Een kijken naar de relationele werkelijkheid van iedere persoon en de ethische consequenties daarvan, die hij *contextuele therapie* noemde.

Het denken van Nagy: verdiende vrijheid

- Door aan de ander te geven, door zorg te dragen en verantwoordelijk te zijn voor de ander, met name voor zijn ouders en zijn kinderen, wordt de mens werkelijk vrij en ontvangt hij dus zelf.

- De weg naar vrijheid en autonomie wordt niet gevonden door eigen belang en positie voorop te stellen, doch door rekening te houden met de belangen en de positie van de ander.

- Juist door dit te doen wordt het mogelijk de eigen belangen en posities helder te onderscheiden en eventueel in een conflict te verdedigen.

Martin Buber – Ik & Gij

- Nagy werd in zijn denken sterk beïnvloed door de Duits-Joodse filosoof Martin Buber, voor wie een mens slechts mens wordt in relatie tot de ander.

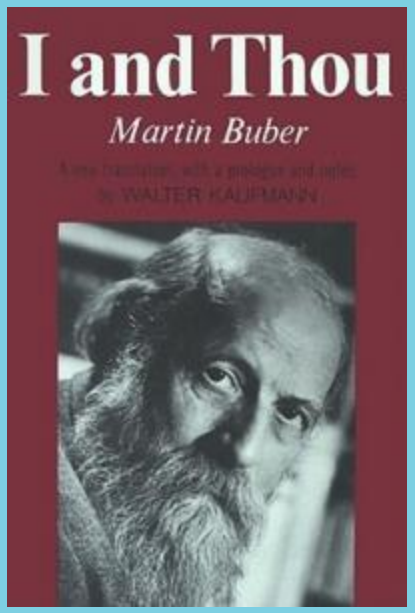

Vijf dimensies

1. De dimensie van de feiten
2. De dimensie van de psychologie
3. De dimensie van de interactie en communicatie
4. De dimensie van de relationele ethiek
5. De ontische dimensie

"De contextueel werker gaat met de cliënt op zoek naar nieuwe keuze mogelijkheden op de balans van geven en nemen, die passend zijn in die specifieke relatie"

citaat I.B. Nagy

Een aantal belangrijke theoretische termen

- Meerzijdige partijdigheid
- Dialoog – hulpbronnen
- Loyaliteit en parentificatie
- Destructief gerechtigd zijn
- Legaat en delegaat
- Roulerende rekening
- Verbindend werken – het gevende kind
- Zelfafbakening en zelfvalidatie

Hulpmiddelen

- Werken met genogrammen
- Werken met duplo (intergenerationeel)
- Werken met een tijdlijn

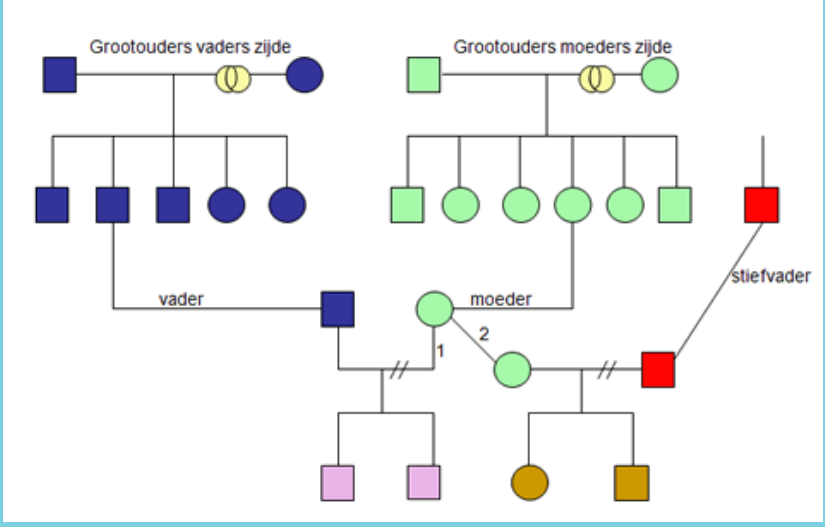

Dialoog

Pas als de cliënt zich begrepen voelt door de hulpverlener ontstaat een oprechte dialoog en woorden de belangen van alle betrokkenen erkend.

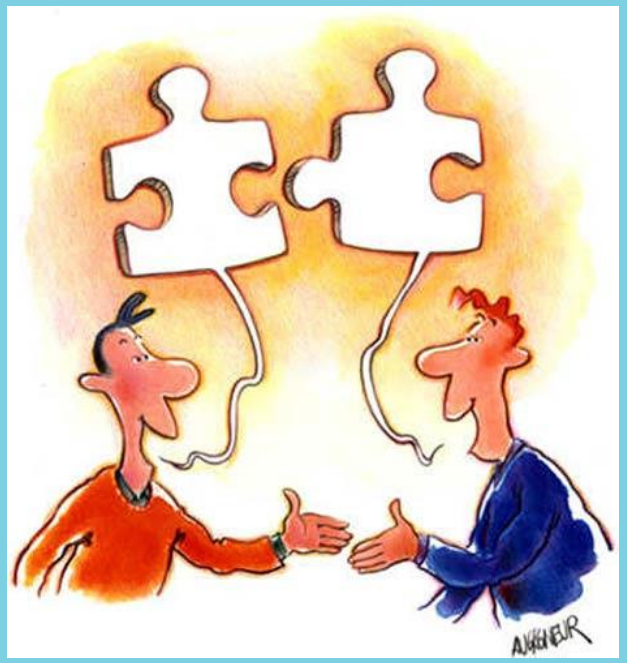

Conclusie

- Werken vanuit het contextueel gedachtegoed biedt handvatten om ouders en gezinnen beter te begrijpen en dit komt de psychosociale begeleiding van ouders en kind ten goede.
- De kracht van contextuele hulpverlening is de verwachting van actie, de voortdurende en consequent volgehouden en expliciete verwachting dat de cliënt handelend zal optreden
- Werken met de context biedt de mogelijkheid om ouders en grootouders tot hun recht te laten komen, in hun kracht te zetten.

Citaten van Nagy

Prof. dr. Ivan Nagy aan het werk.

Het kleine groot maken

en

de versnelling zit in de vertraging

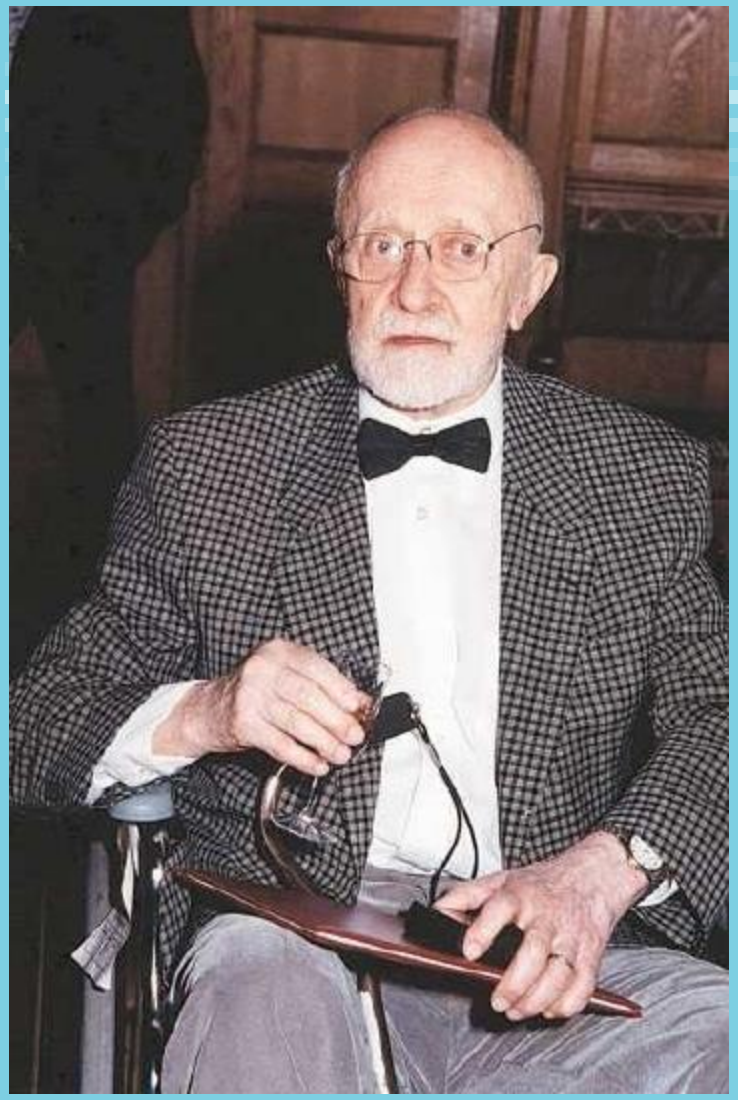

Het belang van de intergenerationele benadering

- Een taal erbij !

Van algemeen naar gespecialiseerde literatuur

- Elsemarie van den Eerenbeemt — Door het oog van de familie
- Hanneke Meulink – Korf — De onvermoede derde
- Annelies Onderwaater — De onverbrekelijke band
- Ivan Nagy — Tussen geven en nemen

Artikel in het vakblad voor Contextuele hulpverlening

Intensieve zorg, ouderschap in de context van het Sophia Kinderziekenhuis (2014 – maart: 5-9) Bob de Raadt en Daniël H. Stuit

Erasmus MC

Remember: it's all in the giving !

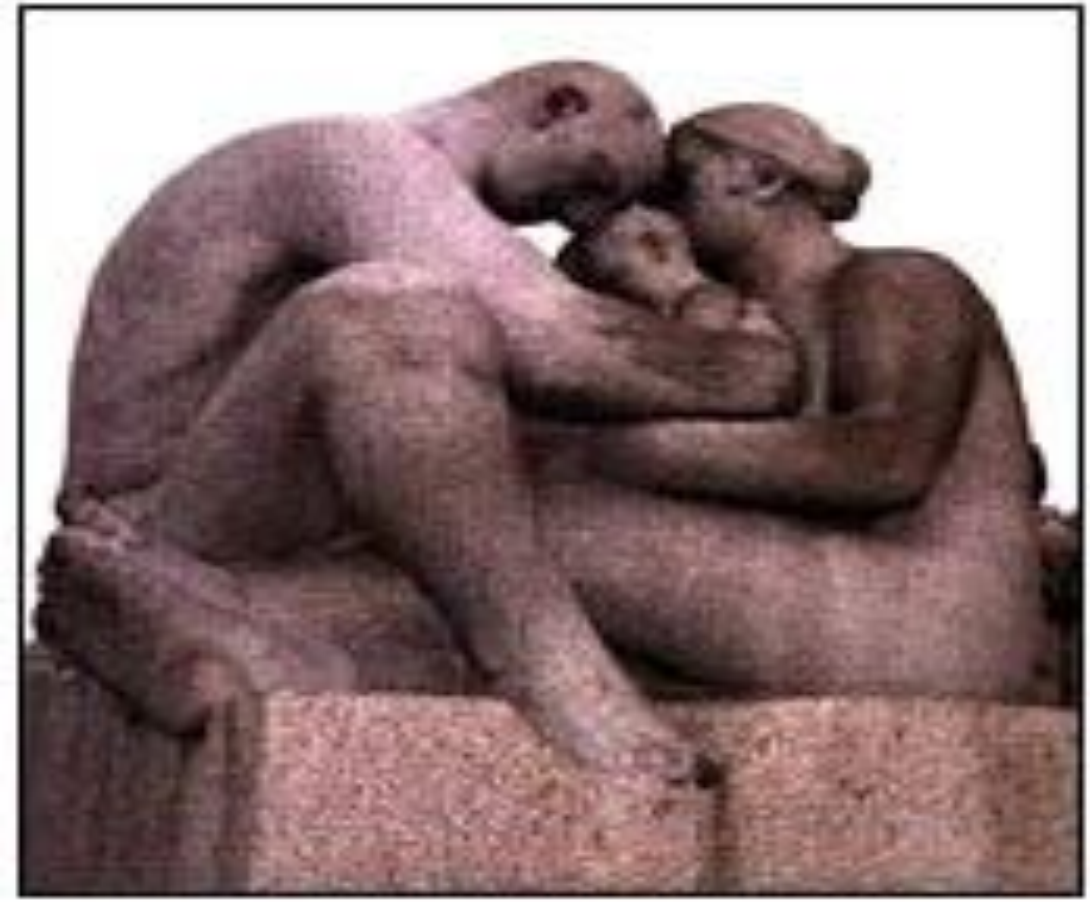

Videofragmenten

- Sessie met CHE- docenten *verbindend werken*
- Sessie met Prof. Ivan Nagy *van symptoom naar dialoog*